

1. regionální konference „Za čistou řeku Jihlavu“ dne 25. 9. 2014

Biodiverzita v povodí řeky Jihlavy

Ing. Eva Horná

Krajský úřad Kraje Vysočina

vedoucí odboru životního prostředí a zemědělství

telefon: 564 602 512

e-mail: horna.e@kr-vysocina.cz

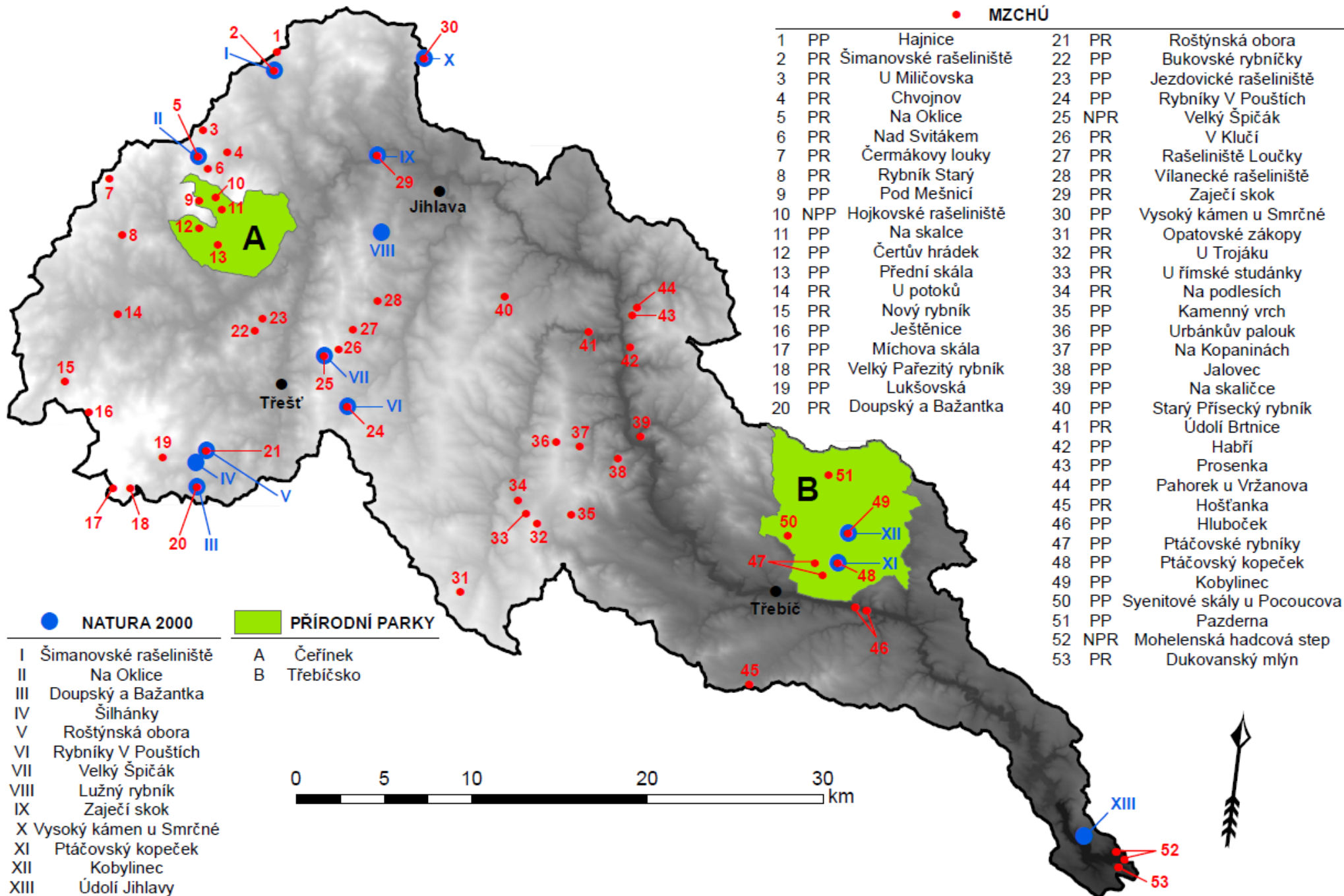
Zájmové území

- Kraj Vysočina
- Okresy: Pelhřimov, Havlíčkův Brod, Jihlava, Třebíč
- nadmořská výška v rozmezí 349,3 m n. m. – 790,7 m n. m.
- průměrná nadmořská výška: 580,3 m n. m.
- vrcholy: Čeřínek (761 m n. m.) Špičák (734 m n. m.)

***„Biodiverzita je svědkem minulosti,
odrazem přítomnosti a odkazem
budoucnosti.“***

Chráněná území v povodí řeky Jihlavy nad VD Dalešice

Chráněná území

Název	v zájmovém území			v Kraji Vysočina		
	Počet	Kategorie ZCHÚ	Počet	Počet	Kategorie ZCHÚ	Počet
Přírodní parky	2	---	---	9	---	---
Území soustavy NATURA 2000	13	---	---	75	---	---
Maloplošná zvláště chráněná území	53	NPP	1	187	NPP	3
		NPR	2		NPR	7
		PP	27		PP	109
		PR	23		PR	68

Fotografie
PP Ptáčovské rybníky
(PP zřízená
10. 6. 2014)

Přírodní park Čeřínek

Datum vyhlášení: 21. 12. 1985

Rozloha: 2313,05 ha

Přírodní park Třebíčsko

Datum vyhlášení: 28. 10. 1982

Rozloha: 8861,55 ha

NPR Mohelenská hadcová step

Datum vyhlášení: 31. 12. 1933

Rozloha: 108,94 ha

Otakárek fenyklový

Sysel obecný

Kudlanka nábožná

Ještěrka zelená

NPP Hojkovské rašeliniště

Datum vyhlášení: 8. 7. 1982

Rozloha: 4,91 ha

Ještěrka živorodá

Čolek horský

Ďáblík bahenní

Vachta trojlistá

PR Údolí Brtnice

Datum vyhlášení: 7. 8. 2001

Rozloha: 68,84 ha

Prstnatec májový

Pérovník pštosí

Bledule jarní

EVL Šilhánky

Datum vyhlášení: 3. 11. 2009

Rozloha: 5,70 ha

Všívec lesní

Kuňka obecná

Rosnička zelená

Ropucha obecná

Mikropovodí

V povodí VD Dalešice se nachází celkem 1258 rybníků, objektů a nádrží rybničního typu od 0,01 ha do 26,35 ha, z toho 179 nádrží \geq 1,00 ha o celkové ploše 726,34 ha (zvažovány v hodnocení).

Množství N_{celk} a P_{celk} aplikované v průměru na půdní blok v mikropovodích (2011/2012)			
Mikropovodí VÚV	Hospodařící subjekt	N_{celk} [kg/ha]	P_{celk} [kg/ha]
Povodí 0 - Bělokamenský p.	lesní mikropovodí	0	0
Povodí 1 - Třeštský p. nad Řídelovem	lesní mikropovodí	0	0
Povodí 2 - Račerovický p.	Statek Dubinka s.r.o.	122,9	19,4
	Adolf Neumann	50,3	5,0
	Agrofarma Dolní Lažany	0	0
Povodí 3 - LP Krahulovského p.	ZD Okříšky	125,9	3,6
Povodí 4 - PP Mlýnského p.	Družstvo vlastníků půdy Ametyst	129,3	13,9
	ZD Budišov	131,0	0,0
Povodí 5 - LP Karlínského p.	Agro Stonařov	63,2	6,0
	ZVOZD Horácko	53,2	5,3
Povodí 6 - LP Příseckého p.		93,6	0,0
	AGRO družstvo vlastníků Puklice	142,0	18,5
Povodí 7 - PP Rohozné	ZD Batelov	64,2	3,3
Povodí 8 - PP Sovova p.	neposkytnuty žádné údaje	-	-
Povodí 9 - Hraniční p. (rybniční povodí)	Tegro spol. s.r.o.	17,2	1,4
	ZD Batelov	63,8	3,2
	ZD Dolní Cerekev	0,0	0,0
	ZD Dušejov	68,6	5,3
	Rozvodí, spol. s.r.o.	67,5	1,0
Povodí 10 - Třeštský p. Třešť (rybniční povodí)	ZD Sedlejev	68,8	9,6
	ZD Rácov	4,6	1,1
Povodí 11 - Stodolovský p.	ZD Kouty	79,4	8,8
	ZEOS Kamenice	64,7	8,2

Malé vodní nádrže

Malé vodní nádrže – rybníky – mají velký potenciál pro retenci P_{celk} a N_{celk} . Tato skutečnost je v modelu zanesená a pozitivní dopad na změnu koncentrace P_{celk} a N_{celk} vlivem rybníků můžeme pozorovat na několika místech v povodí VD Dalešice.

Fotografie
PP Hajnice

Význam rybníků

- Rybník musí být slovitelný a s pozvolným břehem umožňujícím vytvoření širokého litorálního pásma
- Zadržují erozní smyvy a živiny z bezprostředního okolí rybníka
- Slouží jako retenční prostor vody při prudkých deštích a tlumí povodňovou vlnu
- Zvyšují biodiverzitu a jsou refugiem četných organismů, včetně různých druhů zooplanktonu
- Rákosiny patří k nejproduktivnějším rostlinám mírného pásma. Roční produkce nadzemní biomasy vyjádřená v sušině je okolo 1 kg/m². Pravidelná sklizeň biomasy ze 100 ha ročně (12 % z celkové plochy rybníků v povodí Dalešické přehrady) by měla odlehčovat povodí řádově o 2 tuny fosforu ročně.

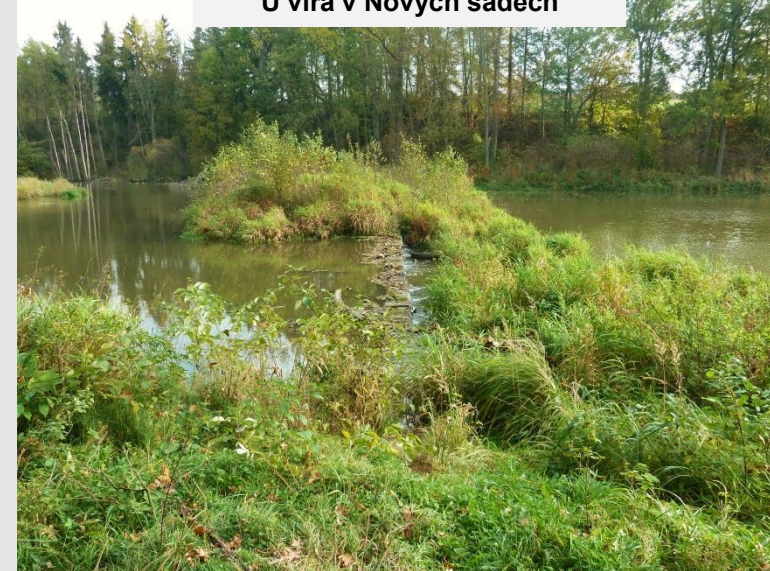
Revitalizace toků

Revitalizaci vodních toků a údolních niv v povodí je možné chápat i jako významné podpůrné opatření zaměřené na snížení organického a živinového zatížení povrchových vod. Revitalizace toků je tedy žádoucí nejen z obecně environmentálního pohledu, ale může být i důležitým přínosem pro podporu samočisticích procesů.

K zachycování fosforu a dusíku v tekoucích vodách může docházet v průběhu infiltrací, odčerpáváním kořeny doprovodných břehových porostů a zejména zachycováním biomasou biofilmů (bakterie a řasy) na ponořených podkladech bohatě strukturovaného koryta.

Fotografie revitalizace rybníka U víra v Nových sadech

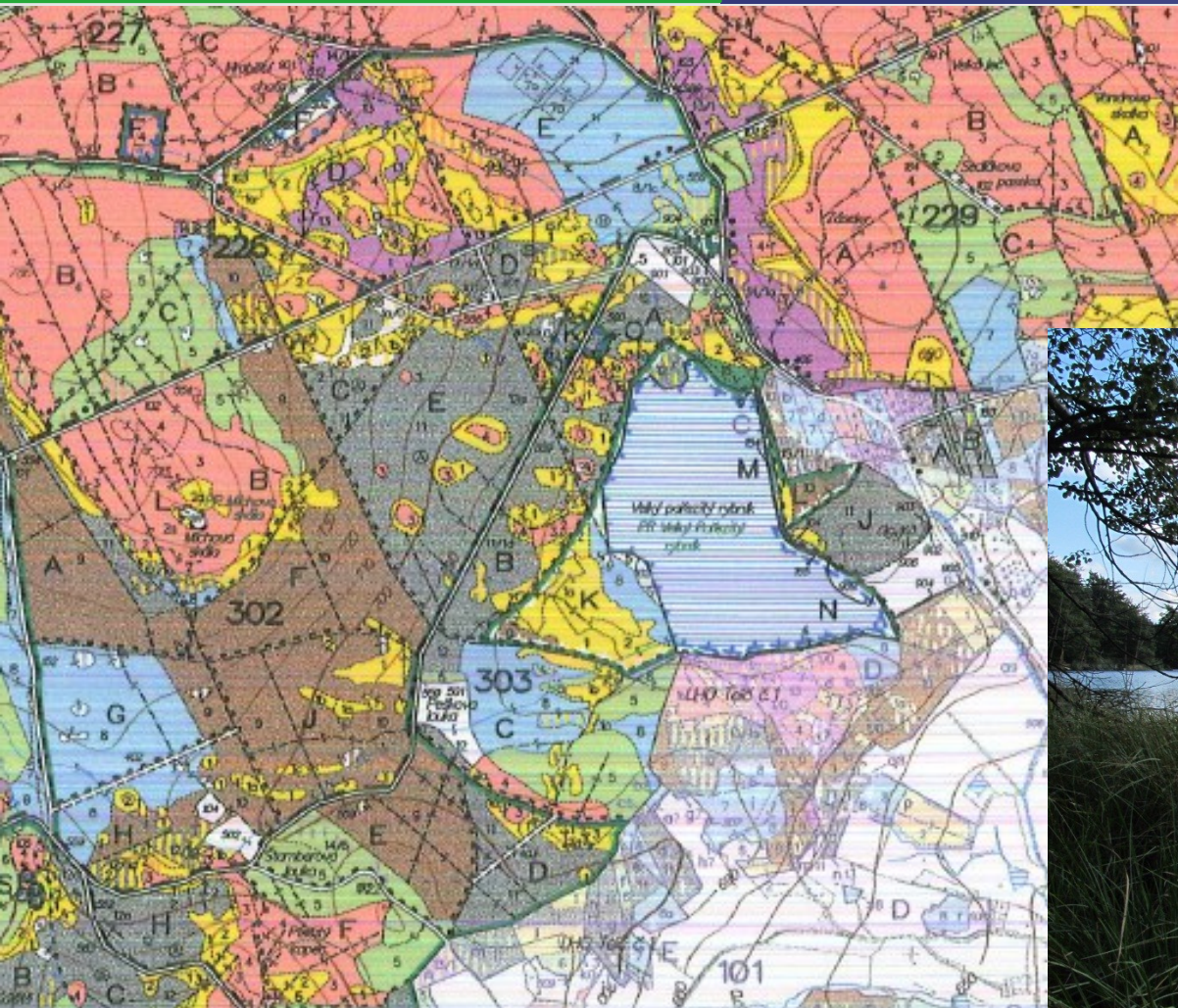

Lesy jako VKP a jejich význam

Podle zákona č. 289/1995 Sb. o lesích a o změně a doplnění některých zákonů členíme lesy podle převažujících funkcí do 3 kategorií, a to na lesy ochranné, lesy zvláštního určení a lesy hospodářské.

Mezi lesy zvláštního určení patří i lesy významné pro uchování biodiverzity a v řešeném území povodí Jihlavy se nachází na území Lesní správy Telč, LČR, s.p. genová základna pro zachování cenného původního ekotypu smrku ztepilého a buku lesního. V Kraji Vysočina máme tyto lesy na výměře 4 907ha.

Fotografie
PR Velký Pařezitý Rybník

Porostní mapa

Funkce lesa:

- **Rekreační (CHKO Žďárské vrchy, v okolí města Jihlavy, Telč)**
- **Vodoochranná (lesy v pásmech hygienické ochrany PHO vodních zdrojů I.-III.stupně – VD Dalešice)**
- **Ochrana přírody a biodiverzity (CHKO, PP, PR, genové základny)**
- **Půdoochranná - protierozní**
- **Klimatická - schopnost vázat uhlík a zpomalovat tak proces změny klimatu**
- **Krajinotvorná – esteticko-environmentální**
- **Zdravotní a hygienická (dezinfekce prostředí a filtrace ovzduší, fyzická relaxace – sběr plodin, lázeňské lesy)**
- **Hospodářská – produkční, která se uplatňuje v tržním systému; biomasa (alternativní zdroj energie), dřevo jako palivo (brikety, pelety), stavební materiál nebo surovina v potravinářském, chemickém či papírenském průmyslu**

Dotace na zachování biodiverzity

- 1) **Zásady Zastupitelstva Kraje Vysočina pro poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích pro období 2014 – 2020 ze dne 10. 12. 2013 – dotace na hospodaření v lesích a podporu biodiverzity výsadbou melioračně zpevňujících dřevin.**
- 2) **A. OP Životní prostředí 2014 – 2020, Prioritní osa 4: Ochrana a péče o přírodu a krajinu - Posílení biodiverzity**

Podporované aktivity:

- péče o vzácné druhy a jejich biotopy vč. obnovy a tvorby těchto biotopů
- péče o cenná stanoviště a jejich obnova a tvorba
- zajišťování péče o zvláště chráněná území (ZCHÚ) i lokality soustavy Natura 2000
- prevence šíření a omezování výskytu invazních druhů
- předcházení, minimalizace a náprava škod způsobených zvláště chráněnými druhy živočichů na majetku
- budování a údržba návštěvnické infrastruktury v ZCHÚ a území soustavy NATURA 2000

Dotace na zachování biodiverzity

2) B. OP Životní prostředí 2014 – 2020, Prioritní osa 4: Ochrana a péče o přírodu a krajinu – Posílení přirozené funkce krajiny

Podporované aktivity:

- zprůchodnění migračních bariér pro vodní a suchozemské živočichy a opatření k omezování úmrtnosti živočichů spojené s rozvojem technické infrastruktury vytváření, regenerace či posílení funkčnosti krajinných prvků a struktur
- revitalizace a podpora samovolné renaturace vodních toků a niv, obnova ekostabilizačních funkcí vodních a na vodu vázaných ekosystémů
- zlepšování druhové, věkové a prostorové struktury lesů
- realizace přírodě blízkých opatření vyplývajících z komplexních studií cílených na zpomalení povrchového odtoku vody, protierozní ochranu, a adaptaci na změnu klimatu

Dotace na zachování biodiverzity

3) Program rozvoje venkova 2014 - 2020

Podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech

- Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů
- Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracovávání zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství
- **Obnova, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím**
- Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu
- Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech

Dotace na zachování biodiverzity

4) Program péče o krajinu 2012 – 2014 (dotační program MŽP => neinvestiční prostředky až do výše 100 % vynaložených nákladů na vlastní realizaci opatření)

A. Podprogram pro naplňování opatření vyplývajících z plánů péče o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a zajišťování opatření k podpoře předmětů ochrany ptačích oblastí a evropsky významných lokalit

B. Podprogram pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí

C. Podprogram pro zabezpečení péče o ohrožené a handicapované živočichy

Dotace na zachování biodiverzity

- 5) Program 115 160 „Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny“ - MŽP
 - A. Podprogram 115 164 – Adaptační opatření pro zmírnění dopadů klimatické změny na vodní ekosystémy
 - B. Podprogram 115 165 – Adaptační opatření pro zmírnění dopadů klimatické změny na nelesní ekosystémy
 - C. Podprogram 115 166 – Adaptační opatření pro zmírnění dopadů klimatické změny na lesní ekosystémy

více viz <http://www.dotace.nature.cz/prehled-programu.html>

Děkuji za pozornost

Ing. Eva Horná
Krajský úřad Kraje Vysočina
vedoucí odboru životního prostředí a zemědělství
telefon: 564 602 512
e-mail: horna.e@kr-vysocina.cz
www.kr-vysocina.cz